

Muskedunderen

Et tidsskrift for Norsk svartkruttunion

Nr. 4 2011

Årgang 27

Nå har kruttrøyken lagt seg på landets skytebaner, og du sitter med årets siste Muskedunderen i hendene. Dette nummeret er viet rapport og resultater fra Nordisk i Forsa, samt innsendte bidrag fra medlemmene. Du kan blant annet lese en artikkel fra *Norsk skyttertidende* i 1862, der det settes fokus på uniformering av skytterlagsmedlemmene. Det tok seg jo ikke særlig godt å være uten uniform om en skulle eksersere!

Skytterbekledningen er et tema den dag i dag, om enn på en annen måte. Den debatten får ligge til en annen gang, men det er verdt å ha i bakhodet at i 1862 var det et helt annet politisk klima enn i dag, og skytterlagene var tiltenkt en militær rolle om det skulle oppstå krig og krise. Derfor var det nok krefter som hadde interesse av at skytterlagene var standsmessig uniformert.

Jeg har også satt inn en omarbeidet artikkel jeg opprinnelig hadde på trykk i Morgan Kane-boka *Blodsporet til Santa Fe*.

Benytt gjerne juleferien til å skrive ned noen ord til Muskedunderen. Utover vinteren er det ikke mange stevner å referere fra, så dere får bruke vintermørket til å pønske ut noe annet. I dette nummeret er Terje Olsens artikkel om turen til Hitra, Jon Steinsnes' bidrag om uniformering av skytterlagene og Stein Are Karlsens bidrag fra John R. Cooks bok gode eksempler på hva som kan sendes inn til Muskedunderen. Ellers er det selvsagt interessant med artikler om våpen og svartkruttskyting. Det er jo derfor du får dette bladet.

Da gjenstår det bare å ønske alle NSU-medlemmer med familie en riktig god jul og et godt nytt år. Vi sees på banene i 2012!

side 6

Te Hitra på shøting

side 8

Nordisk i Sverige

side 13

Wrong-wheel Jones

side 15

Uniformer for skytterlagene

side 18

Colt Paterson

Forside

Svensk modell 1815 flintlåsmuskett. Disse muskettene var blant det ypperste som ble laget av flintlåsmusketter, før perkusjonsmuskettene overtok noen år senere. (Foto: Øyvind Flatnes.)

God jul og godt nytt år!

**Styret ønsker alle en god jul og
et godt nytt år**

**Frist for stoff som skal med i
Muskedunderen nr. 1 2012 er**

15. februar 2012

Norsk svartkruttunion

Postadresse

Norsk Svartkruttunion c/o Arne Riis
Dalveien 109a
1878 Hærland

Betalingsadresse

Oddvar Deberitz
2114 Disenå

Kontonummer: 0530.10.18985

Medlemskontingent: 200,-

Styre

President	Arne Riis severin.riis[at]c2i.net	Tlf.: 69 89 55 31 Mob.: 979 79 795
Visepresident	Ove Bøe ove.boe[at]siemens.com	Mob.: 920 24 645
Sekretær	Per Ljøgodt per.ljogodt[at]hotmail.com	Mob.: 922 64 088
Kasserer	Oddvar Deberitz o-deb[at]online.no	Tlf.: 62 96 43 80 Mob.: 977 63 412
Redaktør	Øyvind Flatnes muskedunderen[at]svartkrutt.net	Mob.: 992 72 450
MLAIC-delegat	Odd Flomark odd[at]utleiepartner.no	Mob.: 916 28 022

Distriktsrepresentanter

Sør- og Vestlandet	Tor Bjarne Justnæs tbjust[at]hotmail.com	Mob.: 450 05 596
Østlandet	Kjell Bergersen Tlf.: 69 85 58 20	kjberg3[at]online.no Mob.: 918 49 940
Midt-Norge	Torgeir Wærdahl Tlf.: 72 55 97 26	torgeiwa[at]online.no Mob.: 911 12 297
Nord-Norge	Sverre Kvalø Tlf.: 76 93 13 81	svekva[at]gmail.com Mob.: 952 25 292

Ribbefelten 2011

Andre juledag braker det løs i Hærlandskogen når Eidsberg Flint & Perkusjon innbyr til feltstevne 26. desember 2011.

Det skytes totalt 20 skudd på fem forskjellige hold. Alt fra leirduer, fallfigurer og skiver skal til pers.

Det skytes en klasse revolver og en klasse langvåpen .

De av dere som ønsker å delta i begge klasser må møte opp tidlig, for dagen er kort.

Skytingen starter med dagslyset, og etter skyting deles det ut medaljer til de tre beste i hver klasse. Det deles også ut to spesialpremier.

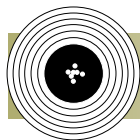
NB! Ribbefelten blir aldri avlyst på grunn av været.

Det blir servert kaffe og noe å bite i på klubbhuset. Lurer du på noe? Ring oss på tlf. 918 49 940.

Det koster 100 kroner pr. klasse å delta.

Vi i Eidsberg flint og perkusjon ønsker alle svartkrutt-skyttere velkommen til det vi håper blir en fin dag i Hærland.

Styret i Eidsberg flint og perkusjon

Te Hitra på shøting

Opp kl 07:00 på en frilørdag – hvor er fornuften i det for et utpreget B-menneske? Selv om vi i Trondheim og Trøndelag har et høyt aktivitetsnivå, og mange skytebaner som det skytes på, så blir trangen til å ferdes på «upløyd» mark stor noen ganger. Selv om Hitra også er en del av Midt-Norge så er det først i år de er blitt med på terminlista vår, synd det ikke har skjedd før.

Av Terje Olsen

Undertegnede og Torgeir Wærdahl hadde lenge pratet om at det kunne vært moro å prøve andre skytebaner og treffe andre svartkrutt-skyttere. Ikke fordi vi er lei av dem vi treffer på baner hvor vi ofte skyter, men forandring fryder.

Derfor, lørdag 30. juli var det opp kl. 07:00. Alt utstyret var klargjort og pakket kvelden før, så det var bare å komme seg i

klærne, innta frokost og hive innpå en kopp svart kaffe for å få i gang systemet.

Kl. 08.00 ganske presist ringte det på døra. Der sto Torgeir med «cariolen», og utover mot Hitra det bar. Hva gjør vel 16–17 mil når målet er en skytebane og skyting? Været var fint, og naturen utover mot Hitra forandret seg til kystnatur etter hvert som milene ble

Klargjøring for skyting. Fra venstre: Roy Aune, Jørgen Olsen og Torgeir Wærdahl

unnagjort. Bare det var nesten verdt turen, så får en ta skytinga som en bonus.

Vi kom fram til skytebanen på Asmundvåg i god tid før start, og ble tatt godt imot av arrangøren. Kaffen var klar og vaffelpressa gikk på høygir. Kanskje vi trondhjemmere har noe å lære der?

Etter en koselig prat med nye og gamle svartkruttskyttere så var det på tide å forflytte seg til standplass. Må bare understreke her at begrepet «gamle» sikter til tiden som svartkruttskytter så klart.

Skytebanen var meget bra og arrangørene gjorde jobben sin. Selv om dette ikke gjenspeiler seg i resultatene hos undertegnede. Det ble skutt med både korte og lange våpen. Det ble ikke så mange lag. Totalt var det 12 starter fordelt på 5 klasser, så her ligger en oppfordring til alle svartkruttskyttere i Midt-Norge: Ta dere en tur til Hitra og ta gjerne med familien og matpakke og ellers alt som hører med. Gode campingmuligheter ved banen var det også.

«Ta dere en helgetur og besøk våre venner som bor utenfor byene. Det er utrolig trivelig.»

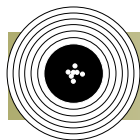
Etter endt skyting var det på tide å sette retningen mot Trondheim igjen. Etter en pause med pølse i brød på Orkanger så var vi i byen igjen og kunne se tilbake på et hyggelig svartkruttstevne på Hitra.

I dette ligger det en oppfordring til alle svartkruttskyttere som bor i sentrale deler av landet. Ta dere en helgetur og besøk våre venner som bor utenfor byene. Det er utrolig trivelig.

Tusen takk til Roy Aune og hans medarbeidere i Hitra PK for en fin dag.

Skivedømming i lyngen på Hitra.

Nordisk 2011 i Sverige

Nordisk mesterskap i svartkruttskyting ble i år arrangert hos våre naboer i øst – nærmere bestemt i Forsa i Sverige mellom 22. og 24. juli. Med godt mot og gode forventninger ankom den norske troppen Sverige, kvelden før det braket løs.

Av Linda Johansen

Totalt var vi 15 skyttere fra Norge, og ekstra moro var det at gutta fra Kristiansand tok den lange turen for å bli med. Etter en liten «peptalk» og hyggeprat la vi oss, klare for å forsvare Norges ære.

Lørdagen startet med leirdue i regnvær – en utfordring når det kommer til muskett, men vi var klare og moro var det! Litt uenigheter oppsto om regelverket, men det ordnet seg.

Pallen i Manton. Fra venstre: Per Zachrisson (Sverige), Linda Johansen og Sondre Nordhagen.

Vi bør nok kanskje jobbe mot et felles regelverk, slik at vi i fremtiden unngår slike uenigheter. Vi deler tross alt samme lidenskap, og vi skal ha det gøy med hobbyen, så det burde vi klare.

Lørdag kveld var det felles middag for alle skytterne. God mat, levende musikk og godt samvær gjorde godt, og styrket pågangsmotet for søndagens konkurranser, i hvert fall for undertegnede.

Søndag var det heller ikke optimale forhold. En del vind gjorde ting vanskelig, men det var likt for alle, og en utfordring og dess mer moro å gjøre det bra. Totalt denne helgen skjøt norske skyttere seg til 3 gull, 5 sølv og 5 bronse individuelt, mens i lag ble det 1 gull og 2 sølv.

Alt i alt var det en kjempefin tur og opplevelse. Vi gjorde vårt beste, og bra ble det, men til syvende og sist er det viktigste at vi hadde det moro, og det hadde vi! Personlig håper jeg flere blir med, og jeg vil absolutt anbefale det for begge kjønn. Vi har et godt miljø, mye moro og en plass for alle, noe som anbefales på det sterkeste. Jeg er i hvert fall frelst!

**Nordisk 2012
arrangeres i
Danmark**

Resultater fra Nordisk mesterskap 2011

Miquelet original

1. Johan Karlsson	SVE	97
2. Anders Skalman	SVE	87
3. Robert Wikstedt	SVE	83
6. Tor Bjarne Justnæs	NOR	76
8. Kjell Bergersen	NOR	73
9. Ragnar Hegge	NOR	72
12. Frode Mølland	NOR	48
14. Jørn Olav Larsen	NOR	18

Miquelet replika

1. Antero Mustamäki	FIN	94
2. Ari Salin	FIN	93
3. Sondre Nordhagen	NOR	90
4. Dag Magne Winge	NOR	88
5. Oddvar Deberitz	NOR	85
7. Linda Johansen	NOR	82
8. Arne Riis	NOR	80

Maximillian original og replika

1. Johan Karlsson	SVE	93
2. Per Zachrison	SVE	87
3. Arne Riis	NOR	85

Whitworth original og replika

1. Antero Mustamäki	FIN	97
2. Johan Karlsson	SVE	97
3. Per Zachrison	SVE	95
9. Dagfinn Torp	NOR	90
11. Atle Erik Bergersen	NOR	89
12. Arne Riis	NOR	89
13. Linda Johansen	NOR	88
15. Rune Stensrud	NOR	88
27. Øivind Solli	NOR	66

Valkyrie

1. Linda Johansen	NOR	95
2. Marie Brunsson	SVE	92
3. Birgitta Hillvärn	SVE	90

Tanegashima original og replika

1. Johan Karlsson	SVE	95
2. Oddvar Deberitz	NOR	90
3. Antero Mustamäki	FIN	86
4. Sondre Nordhagen	NOR	85

En noe betenkt Jørn Olav Larsen er klar for Miquelet original. Fotografert av Tor Bjarne Justnæs.)

Vetterli original

1. Johan Karlsson	SVE	96
2. Anders Johansson	SVE	91
3. Tor Bjarne Justnæs	NOR	87
6. Ragnar Hegge	NOR	78
7. Kjell Bergersen	NOR	74

Vetterli replika

1. Göran Hofling	SVE	97
2. Rolf Enqvist	SVE	96
3. Sakari Viertola	FIN	96
6. Oddvar Deberitz	NOR	93
10. Linda Johansen	NOR	91
13. Sondre Nordhagen	NOR	90
16. Arne Riis	NOR	87
18. Atle Erik Bergersen	NOR	86

Hizadai original og replika

1. Johan Karlsson	SVE	94
-------------------	-----	----

Tor Bjarne Justnæs og Frode Mølland.
(Foto: Jørn Olav Larsen.)

2. Antero Mustamäki	FIN	92
3. Oddvar Deberitz	NOR	92
4. Sondre Nordhagen	NOR	83

Pennsylvania original og replika

1. Johan Karlsson	SVE	97
2. Bjarne Petersson	SVE	90
3. Rolf Enqvist	SVE	89
4. Arne Riis	NOR	84
6. Tor Bjarne Justnæs	NOR	80

Lamarmora original og replika

1. Johan Karlsson	SVE	98
2. Oddvar Deberitz	NOR	94
3. Robert Wikstedt	SVE	93
5. Sondre Nordhagen	NOR	91
6. Dagfinn Torp	NOR	91
10. Tor Bjarne Justnæs	NOR	85
11. Arne Riis	NOR	82
13. Dag Magne Winge	NOR	77
16. Ragnar Hegge	NOR	74
17. Kjell Bergersen	NOR	73
18. Atle Erik Bergersen	NOR	72

Remington

1. Johan Karlsson	SVE	95
2. Oddvar Deberitz	NOR	94
3. Kenneth Malm	SVE	91
6. Rune Stensrud	NOR	87
16. Øivind Solli	NOR	73
17. Fredrik Skoglund	SVE	72
21. Frode Mølland	NOR	62

Remington Match

1. Per Zachrisson	SVE	98
2. Göran Hofling	SVE	97
3. Åke Samuelsson	SVE	96
7. Linda Johansen	NOR	93
8. Dagfinn Torp	NOR	93
11. Rune Stensrud	NOR	90
13. Arne Riis	NOR	90
15. Atle Erik Bergersen	NOR	87
19. Sondre Nordhagen	NOR	86

Kuchenreuter original

1. Jyrä Hannu	FIN	91
2. Sam Skogh	SVE	87
3. Georg Wallinder	SVE	86
5. Tor Bjarne Justnæs	NOR	77

Kuchenreuter replika

1. Jan Jonsson	SVE	96
2. Christer BJørnberg	SVE	94
3. Mikael Lauth	SVE	94
23. Rune Stensrud	NOR	89
35. Linda Johansen	NOR	79

Colt

1. Niklas Johansson	SVE	92
2. Mikael Eriksson	SVE	91
3. Marie Brunsson	SVE	90
8. Rune Stensrud	NOR	89
26. Oddvar Deberitz	NOR	83
36. Sondre Nordhagen	NOR	67

Mariette

1. Mats Stuesson	SVE	94
2. Veikko Ratsula	FIN	94
3. Marie Brunsson	SVE	93
8. Dagfinn Torp	NOR	92
30. Sondre Nordhagen	NOR	87
32. Rune Stensrud	NOR	87
56. Frode Mølland	NOR	71
57. Jan-Magne Opsahl	NOR	71

Donald Malson

1. Niklas Johansson	SVE	85
2. Roger Carlsson	SVE	83
3. Christer BJørnberg	SVE	81
5. Dagfinn Torp	NOR	78
10. Rune Stensrud	NOR	73
32. Frode Mølland	NOR	24

Smith & Wesson original og rep.

1. Georg Wallinder	SVE	97
2. Roger Carlsson	SVE	96
3. Niklas Johansson	SVE	93

12. Rune Stensrud	NOR	88
13. Oddvar Deberitz	NOR	88
32. Linda Johansen	NOR	80

Manton original og replika

1. Linda Johansen	NOR	11
2. Per Zachrisson	SVE	10
3. Sondre Nordhagen	NOR	9
4. Frode Mølland	NOR	7
5. Oddvar Deberitz	NOR	6
6. Tor Bjarne Justnæs	NOR	4
7. Jørn Olav Larsen	NOR	0

Lorenzoni original og replika

1. Oddvar Deberitz	NOR	14 d.
2. Yrjö Vierikko	FIN	14 d.
3. Stig Näslund	SVE	14 d.
4. Øivind Solli	NOR	13 d.
4. Jørn Olav Larsen	NOR	13 d.
4. Tor Bjarne Justnæs	NOR	13 d.
8. Sondre Nordhagen	NOR	12 d.
9. Frode Mølland	NOR	11 d.
14. Linda Johansen	NOR	5 d.

Lagskyting

Rigby

1. Sverige 1	283	
2. Norge 1	265	
	Atle Bergersen	89
	Linda Johansen	88
	Rune Stensrud	88
3. Sverige 2	261	
5. Norge 2	179	
	Dagfinn Torp	90
	Arne Riis	89
	John Angus Aresvik	0

Pforzheim

1. Sverige 1	286	
2. Norge 1	274	
	Oddvar Deberitz	93
	Linda Johansen	91

Sondre Nordhagen	90
3. Finland 1	270
6. Norge 2	247
Arne Riis	87
Kjell Bergersen	74
Atle Bergersen	86

Nordic Cup

1. Norge 1	268
Oddvar Deberitz	94
Rune Stensrud	87
Atle Bergersen	87
2. Sverige 1	264
3. Sverige 2	262
5. Norge 2	166
John Angus Aresvik	0
Øivind Solli	73
Linda Johansen	93

Peterlongo

1. Sverige 1	269
2. Finland 1	268
3. Sverige 2	267
4. Norge	266
Rune Stensrud	87
Dagfinn Torp	92
Sondre Nordhagen	87

Adams

1. Sverige 1	271
2. Sverige 2	268
3. Finland 1	259
4. Norge	239
Oddvar Deberitz	83
Rune Stensrud	89
Sondre Nordhagen	67

Forsyth

1. Sverige 2	278
2. Sverige 1	277
3. Finland 1	271
4. Finland 2	268
5. Norge	260
Dagfinn Torp	92
Rune Stensrud	89
Linda Johansen	79

Retningslinjer for innsending av stoff

- Bidrag sendes til muskedunderen[at]svartkrutt.net
- Bilder må være så store som mulig, og i et digitalt format
- Resultatlistene må inkludere bilder og en stevne-rapport på minst 300 ord for å komme på trykk

Fortellingen om Wrong-wheel Jones

Utdraget under er hentet fra boken *The Border And The Buffalo: An Untold Story Of The Southwest Plains* av John R. Cook (1844–1917), og er sendt inn av Stein Are Karlsen. Cook var soldat, jeger og forfatter, og er spesielt kjent for sine beretninger om bøffeljaktene rundt Texas Panhandle. Teksten er oversatt fra engelsk av redaktøren.

På vei opp sporet fra Antelope Hills krysset vi South Canadian og forlot sporet, for deretter å sette kursen mot nordvest over et veiløst, kupert terreng til Commission Creek, hvor vi hørte lyden av «big fifties» og den mer riflelignende lyden av .44 kaliberne. Den første natta var vi sammen med Wrong-wheel Jones. Han hadde vært i denne leiren i ti dager, og hadde 600 huder, gjennomsnittlig 60 per dag, med tre menn ansatt.

Det var tre ved navn Jones på bøffelfeltet på denne tiden: Buffalo Jones, Dirty-face Jones og Wrong-wheel Jones. Sistnevnte hadde fått kallenavnet sommeren før. Han hadde ødelagt høyre bakhjulet på vogna. Ekviperingshandlerne Carr og Causey kom innom leiren hans samme dag som ulykken inntraff. De fortalte at de hadde passert en forlatt vogn, akkurat lik hans, i noen sanddyner ved Red Deer, omtrent åtte miles lenger bak, og at han ved å følge sporene deres enkelt kunne finne den. Så Jones salte ponniene sine, steg selv opp på den ene og leide den andre. Han tok med seg en bære og en kjetting, red åtte miles og fant vogna. Bare det venstre forhjulet var igjen, men det var totalt ubrukelig.

Han kom tilbake til leiren, og fortalte at det høyre bakhjulet hadde seks ødelagte eiker, og at han ikke kunne bruke det. Det venstre bakhjulet var i orden, og

kunne fungert perfekt, men det var på feil side. De to mennene hans som var i leiren, begynte å le av ham.

«Hva erre dere karer ler sånn av?»

En av mennene, kjent på bøffelfeltet som Morning-star Dan, spurte hvorfor han ikke tok med seg venstrehjulet?

«Hva tror du jeg skal med to venstre bakhjul?» svarte han, hvorpå mennene hans svarte med å brøle av latter. Jones så på dem, og deretter på det ødelagte hjulet. Gradvis gikk sannheten opp for ham, han begynte å le og sa: «Vel, jeg kunne vel snudd det andre hjulet og fått det til å passe, kunne jeg ikke?»

Så tok han turen tilbake, og denne gangen dro han med seg det venstre bakhjulet. Fra denne dagen ble han kjent som Wrong-wheel Jones – Feil-hjul Jones.

The Border and the Buffalo

- Boken ble utgitt i 1907, og var basert på Cooks egne erfaringer fra bøffeljaktene.
- Boken beskriver i detalj jakten, leirrutinene, salget av bisonhudene og trefninger med indianerne.

Skytter-Tidende.

Udgivet under Medvirksomhed af

Lieutenant Anthon Bang, Christiania Turnforenings Bestyrelse, Hetting m. Fl.

No. 6.

1te Halvaargang.

1862.

Uniformer for Skytterlagene.

„Uniformer for Skytterlagene, hvad skal vi med dem“, hører vi strax Læseren spørge. „Lad ikke den

gode Sag skjæmmes bort ved saadant forsængeligt Fanteri osv., osv.“ — Uagtet vi ikke med en vis høi Militær kan beklage „at man ikke ogsaa kunde faa alle Soldaters Ansigtstræk lige“, er vi dog af den Mening, at man ved militære Dødsfælder bør bære iført Uniform, uden hvilke det Hæle vil faa et ubehageligt for ikke at sige latterligt Udseende. Det er muligt, at det kun er Bauen, som gjør at Uniformer synes nødvendige, men vi erindrer meget godt, hvilket inderlig fornøjet Udseende et Kompagni Borgere havde, som vi for flere Aar siden i en af Smaastederne saa exercere uden Uniformer. En gik i en ganske trang, Indslidt Spidskjole, En i en solbrig hvid Stovfrak, En var sort og

En var blaa, En havde „Flos“ og en Anden en slak Rue. Om muligt endnu mere komist tog Kompagniet sig ud flere Aar efter, da enkelte Uniformer begyndte at vise sig i den brogede Skare. Det minde

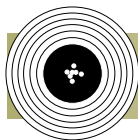
os levende om Historien om Reger-soldaterne paa Haiti. Der blev befaleet, at de, som havde Hat, Buxer og Sko, skulde staar i første Række, de som havde Hat og Buxer i andet, og de, som ikke havde nogen af Dele, i tredje. Følgen var, at der kun blev To i første Række, Fem i andet og Resten i tredje.

Vi antager, at Skytterlagene ikke vil indskrænke sig til Skyttebæls alene, men at de ogsaa vil exercere, og da — vi gjentager det — anser vi det for ønskeligt, at de er uniformerede.

Førend vi gaar over til næiere at forklare, hvorledes vi har tænkt os de Uniformer, hvoraf vi ovenfor leverer Tegninger, maa vi forudsætte den Bemærkning, at vi har haft for

forudsætte den Bemærkning, at vi har haft for

Uniformer for skytterlagene

Det er ikke bare blant dagens svartkruttskyttere at det diskuteres antrekk, det gjorde de i begynnelsen av 1860-årene også. Faksimilen på motsatt side er hentet fra *Norsk Skyttertidende* nr. 6 1862. Forfatteren mener et står for ille til med bekledningen i landets skytterlag, og foreslår at alle skal bruke enhetlige uniformer. Faksimilen er sendt inn av Jon Steinsnes fra Haugesund, og transkribert etter beste evne av redaktøren.

«Uniformer for Skytterlagene, hvad skal vi med dem», hører vi strax Læseren spørge. «Lad ikke den gode Sag skjæmmes bort ved saadant forfængeligt Fanteri osv., osv.» Uagtet vi ikke med en vis høi Militær kan beklage «at man ikke ogsaa kunde faa alle Soldaters Ansiktstræk lige», er vi dog af den Mening, at man ved militære Øvelser bør være iført Uniform, uden hvilke at det Hele vil faa et ubehagligt for ikke at sige latterligt Udseende. Det er muligt, at det kun er Vanen, som gjør at Uniformer synes nødvendige, men vi erindrer meget godt hvilket inderlig komisk Udseende et Kompagni Borgere hadde, som vi for flere Aar siden i en af Smaastederne saa exercere uden Uniformer. En gik i en ganske trang, ludslidt Spidskjole, En i en foldrig hvid Støvfrak, En var sort og En var blaa, En hadde «Flos» og en Anden en flad Lue. Om mulig enda mere komisk tog Kompagniet sig ud flere Aar efter, da enkelte Uniformer begyndte at vise sig i den brogede Skare. Det mindede os levende om Historien om Negersoldaterne paa Haiti. Det blev befaleet, at de, som havde hat, Buxer og Sko skulde staa i første Geled, de som havde Hat og Buxer i andet, og de, som ikke hadde nogen af Delene, i tredie. Følgen var, at der kun blev To i første Geled, Fem i andet og Resten i tredie.

Vi antager, at Skytterlagene ikke vil indskrænke sig til Skydeøvelser alene, men ogsaa vil exercere, og da – vi gjentager det – anser vi det for ønskeligt, at de er uniformerede.

Førend vi gaar over til nøiere at forklare, hvorledes vi har tænkt os de Uniformer, hvoraf vi ovenfor leverer Tegninger, maa vi forudsskikke den Bemærkning, at vi har haft for Øie Ønskeligheden af, at Uniformen blev saadan, at den kunde bruges ogsaa udenfor Øvelserne. Herved vilde det Byrdefulde ved dens Anskaffelse i betydelig mon fominsk- es. Enhver skaffer sig engang imellem en ny Dragt, hvorfor da ikke ligesaa godt gjøre sig en Skarpskytteruniform, som at lade sig sy en Dragt efter nyeste fransk Mode.

Uniformer etter ovenstaaende Tegninger vil i det Væsentlige stemme overens med de, som i 1859 af de engelske Krigsdepartement blev foreslaaede for Riflecompagnierne i England.

Som hovedbedækning har vi tænkt os en bredbræmmet stiv Hat, saadan som den bruges af det Norske Gardeskarpskytter-Compagni i Stockholm, eller ogsaa en almindelig Filthat. Den kunde, om man saa syntes, forsynes med en Fjær eller en Dusk af Hestehaar, saaledes

indrettet, at den kunde tages bort. Hattebaandets Farve kunde være Skytterlagets Mærke. Foran eller ved Krampen, som holder Fjæren, kunde Kokarden anbringes. Hovedbedækning er det, som mest skiller denne Uniformen fra den ovenomtalte engelske, til hvilken der hører en Lue, som hverken beskytter mot Regn eller Solskin.

Frakken er, som Tegningen viser, enten en tætsittende almindelig Vaabenkjole, eller den har mere Blusefacon og holdes sammen om Livet ved Beltet. Den kan, som paa Tegningen fremstillet, være enkeltspændt med to Rader knapper. Efter det engelske Forslag var Kjolen meget kort, – vi har ladet den ene af ovenstaaende Figurer faa længere Skjoder, da vi tro, at Varmen over Laarene er meget vigtig i vort kolde Klimat. I beltet hænger foran en liden Taske til Tændhætter, bag en større til Patroner og ved venstre Side Sabelbajonetten.

Buxerne ere meget vide, saa at de paa ingen Maade hindrer Bevægelsen. De kan enten bæres sammen ved Langstøvler, saaledes som paa den venstre af ovenstaaende Figurer, eller man kan snøre Knesokker uden paa dem, saa-

ledes som paa den anden Figur. Dertil hører da Sko. Knesokker er visselig meget hensigtsmæssig baade om Sommeren, naar det er sølet, og om Vinteren i Sneen. Det er forholdsvis hurtigt gjort at faa tørket og pusset et Par Knesokker, og naar man er ude i Mark og Skov, kan man let afse dem en Stund; men har man kun et Par Buxer – og det vil vel som oftest være Tilfældet under Saadanne Omstændigheder, – er det mildest talt yderst ubehagelig at afse dem, selv for en kortere Tid.

Saa vidt os bekjendt, er det kun tre Skytterlag, som er unformerede, nemlig Næs, Grue og Moss. Det skulde være en Glæde at modtage Tegning og Beskrivelse over deres Uniformer. Det vilde visstnok være mange af de andre Skytterlag landet rundt kjærkomment, i dette Blad at se, hvorledes man hade indrettet sig paa andre steder. I No. 3 af dette Blad er forklaret hvorledes man i Næs har skaffet sig Telt, Regnkappe og Turnister med en Gang. Grue Skytterlag har istedetfor Turnister af Skind en Næverkont. Det er en god Ide. Den er let, billig og Stærk, og som Ordsproget lyder i Odalen: «Næverkon staar Alle vel.»

Skytterfest i „Riflen“ i Drammen 5te Octbr. Skudhoidet var 250 Alen og Skuddenes Antal 5. Følgende fik Præmie:

1ste	Præmie, et Service af Britaniametal, Prioritet Stormøe	30 Points.
2den	— et dobbelt Sølvbæger, Handelsfuldmægtig Brønn	25 —
3de	— et Bæger, Politibesjæft Halvorsen	23 —
4de	— en Kagerpade, Bøgmester Repler	22 —
5te	— en Sviseffe, Kjøbmand Vorgen	20 —
6te	— en Pibe, Telegrafist Sarild	19 —
7de	— et Gigmundshytte, Centorist Bergen	19 —
8de	— en Snæddpibe, Tralashandler Kirveskad	19 —

Bøssmager Larsen havde som sædvanlig gjort de bedste Skud, men frafaldt Retten til Præmie. Hvad et godt Vaaben kan udrette i en god Skytters Haand viste han ved med sin Revolverrifle 3 Gange efter hverandre at nedstøde begge Flag, medens han uden at forandre Sigter paa Riflen i forskjellige Afstande hver Gang traf Minken.

Resultater fra 1862

- Faksimilen fra *Norsk skyttertidende* nr. 6 1862 viser skyteresultater fra Drammen.
- Det ble skutt fem skudd på 250 alen, og bestemann fikk et «service af Britaniametal».
- «Bøssmager Larsen hadde som sædvanlig gjort de bedste Skud, men frafaldt Retten til Præmie.»

Terminlister

Midt-Norge

Dato	Tid	Avstand	Klubb	Sted
Søn. 04.12.11	11:00	25 og 50 m.	Trondhjems pistolklubb	Jonsvannet
Søn. 18.12.11	12:00	25 og 50 m.	Hell felt og perkusjon	Skatval
Lør. 28.12.11	12:00	30 skudd felt	Indre Fosen sportssk.	Rissa

Sør- og Vestlandet

Dato	Tid	Avstand	Klubb	Sted
-	-	-	-	-

Nord-Norge

Dato	Tid	Avstand	Klubb	Sted
-	-	-	-	-

Østlandet

Dato	Tid	Avstand	Klubb	Sted
Søn. 15.01.12	11:00	25, 50 og 100 m.	Nord & Sør	Korsfløyta
Søn. 29.01.12	11:00	25, 50 og 100 m.	Nord & Sør	Korsfløyta
Søn. 12.02.12	11:00	25, 50 og 100 m.	Nord & Sør	Korsfløyta
Søn. 26.02.12	10:00	50 m.	Nord & Sør	Korsfløyta

Kontaktpersoner

Hell Felt & Perkusjon (Skatval)

Stein Are Karlsen.

Tlf. 90 69 01 80

singleaction45[at]hotmail.com

Indre Fosen Sportsskyttere (Rissa)

Ivar Hermann Olsen.

Tlf. 91 70 11 36

iva-olse[at]online.no

Trondhjems Pistolklubb, Svartkruttgruppa (Jonsvannet)

Torgeir Wærdahl

Tlf. 91 11 22 97

torgeiwa[at]online.no

Nord & Sør (Disenå)

Oddvar Deberitz

Tlf.: 62 96 43 80/mob.: 977 63 412

o-deb[at]online.no

Colt Paterson

Colt Paterson var den første revolveren som ble masseprodusert av legenden Samuel Colt (1814–1862). Samuel Colt blir ofte kreditert for oppfinnelsen av revolveren, men han må nok dele æren med flere andre. Det sies at Colt fant på revolverprinsippet da han var ombord på et seilskip, og tok ideen fra skipsroret. Han skal deretter ha spikket en tremodell av en revolver som han senere videreutviklet.

Av Øyvind Flatnes

Dette er etter all sannsynlighet bare en myte. Sannheten er at det ble laget revolvere allerede på slutten av 1500-tallet, og Colt må ha visst om tidligere forsøk på å lage revolvere. Colt hadde derimot fordelen av perkusjonssystemet som nettopp var oppfunnet, og det gjorde arbeidet med å lage en pålitelig revolver lettere. Colt satte sammen det beste av det som til da var blitt oppfunnet, og resultatet ble de legendariske Colt-modellene.

Han etablerte seg første gang i Paterson i New Jersey den 5. mars 1836 – og slik fikk revolveren sitt navn. Etableringen fant sted dagen før det berømte slaget ved den falleferdige misjonsstasjonen Alamo i Texas, der legender som Davy Crockett, Jim Bowie og William Barret Travis falt for mexicanske kuler.

«Nettopp Texas skulle senere vise seg å bli viktig for Colt, på samme måte som Colts revolvere skulle vise seg viktige for Texas.»

Nettopp Texas skulle senere vise seg å bli viktig for Colt, på samme måte som Colts revolvere skulle vise seg viktige for Texas.

Colt Holster Model Paterson Revolver No. 5 var den største og mest kjente Paterson-modellen. Forløperne til No. 5 var små, finka-

librede belte- og lommemodeller i kaliber .28 og 31. Texas Paterson var en perkusjonsrevolver og ble levert med en femskudds tønne. Kaliberet var .36, noe som tilsvarer en løpsdiameter på 9,14 mm. Utseendemesig hadde den renskårne linjer, og balanserte fint i skytterens hånd. Grepet var laget av lakkert valnøtt, og metalldelene var blånert med settherdet hane og ramme. Den åttekantede pipa kunne leveres i flere pipelengder fra 4" til 12". 7,5" og 9" var standard. Colt Paterson hadde, i likhet med alle senere modeller av Colts perkusjonsrevolvere, gravert tønne. Graveringen fungerte som en slags kopibeskyttelse og kjennemerke på en ekte Colt-revolver, og Paterson-revolverne hadde inngravert et motiv fra et diligence-ran.

Lading

For å lade denne revolveren måtte man ta av pipa og helle en kruttladning hvert kammer. Et separat ladeverktøy måtte brukes for å presse blykulene ned i tønna. Til slutt ble pipa satt på plass, og tennhetter ble satt på pistongene i bakkant av tønna. Senere i produksjonen kom det en forbedring med ladearm under pipa, noe som gjorde ladingen betraktelig enklere. Colt Paterson var en enkeltspenner, det vil si at hanen måtte spennes for hånd for hvert skudd. Når hanen ble ført bakover, sørget også mekanismen for at tønna roterte og et nytt kammer ble justert parallelt med løpet. Avtrekkeren var skjult inne i ramma og spratt fram når hanen ble spent.

Colt går konkurs

Colt Paterson ble ikke noen umiddelbar suksess, og salget gikk dårlig. I dag framstår den manglende kommersielle suksessen som litt merkelig, for revolverne var populære blant de som brukte dem. 180 eksemplarer ble blant annet solgt til marinen i Texas i 1839, men Colt klarte ikke å holde

Et separat ladeverktøy måtte brukes for å presse blykulene ned i tønna. Senere ble det laget Paterson-modeller med ladearm under pipa. Foto fra Wikipedia.

hjulene i gang. I 1842 gikk fabrikken hans konkurs, etter å ha produsert ca. 1000 eksemplarer av Texas Paterson-revolveren.

Texas Rangers mot comanchene

I mellomtiden ble den texanske marinen lagt ned, og Texas Rangers overtok Paterson Colten. Rangerne, som ofte møtte tallmessig overveldig fiender som indianere, mexicanere eller kriminelle desperadoer, innså snart nytten av Colts revolver. Den 8. juni 1844 viste for alvor Paterson-revolveren hva den var god for. Denne dagen møtte John Coffee «Jack» Hays og 14 av hans Texas rangere en comanchesstyrke til kamp ved Walker Creek nord for San Antonio. Comanchene var dyktige ryttere, og de kunne skyte en rekke piler på den tiden det tok rangerne å lade de enkeltløpede

munnladningspistolene de til vanlig var oppsatt med.

Det ble anslått at indianerne talte rundt 70 krigere. Comanchene var vant til at de hvite brukte lang tid på å lade pistolene etter den første salven, og våget seg som vanlig nærme nok til å kunne bruke piler og lanser. Anført av en dyktig og modig krigshøvding angrep comanchene, men denne gangen ble de møtt av et voldsomt kuleregn fra rangernes femskuddsrevolvere. Rangerne bar en ekstra ladd tønne til hver revolver, og ved å bytte tønne kunne en ranger avfyre ti skudd på førti sekunder, selv om det var en vanskelig oppgave å skifte tønne fra hesteryggen. Den voldsomme kampen raste i rundt en time, og rangerne mistet initiativet i kampen da de var i ferd med å slippe opp for ammunisjon. Da comanchene angrep på nytt beordret Hays alle mann som hadde ammunisjon igjen i våpnene om å sikte på høvdingen. Høvdingen falt for et rifleskudd, og indianerne trakk seg tilbake.

Kampen var over, og tilbake på slagmarken lå 23 comancher. Hays selv anslo at over dobbelt så mange ble såret. Texanerne mistet én mann og fire ble såret. En av de sårede var Samuel Walker, som senere skulle spille en sentral rolle i utviklingen av den massive Colt Walker.

Mange perkusjonsrevolvere ble ombygd til patronrevolvere da messingpatronene begynte å bli vanlige etter den amerikanske borgerkrigen, men de fleste Paterson-revolverne ble beholdt i original stand. Det ble laget såpass få av dem, og de ble brukt så hardt at det sannsynligvis ikke svarte seg å bygge dem om til patroner. Det var en overflod av andre perkusjonsrevolvere som var bedre egnet til ombygging. I 1860- og 70-årene var en Paterson Colt lite verdt, men i dag er en Colt Holster Model Paterson Revolver No. 5 i god stand verdt mellom 50 000 og 100 000 amerikanske dollar på samlermarkedet. Derfor vil du sannsynligvis aldri se en original Paterson på banen.

NSU-artikler

Artikkel	Pris	Enhet
300 meter-skiver	kr. 30,–	pr. skive
Innstikk til 300 meter-skiver	kr. 10,–	pr. innstikk
200 meter-skiver	kr. 25,–	pr. skive
Innstikk til 200 meter-skiver	kr. 10,–	pr. innstikk
Halvmeterskiver	kr. 5,–	pr. skive
Innstikk til halvmeterskiver	kr. 1,–	pr. innstikk
Muskettskiver	kr. 25,–	pr. skive
Innstikk til muskettskiver	kr. 10,–	pr. innstikk
Store lapper	kr. 50,–	pr. 1000 stk.
Stoffmerker	kr. 50,–	pr. stk.
Klistremerker	kr. 10,–	pr. stk.
Nåler	kr. 25,–	pr. stk.
Medaljer	kr. 35,–	pr. stk.
Tolkesett	kr. 350,–	pr. sett
DVD-film	kr. 150,–	pr. stk.
Poloskjorte med trykk	kr. 150,–	pr. stk.

Artiklene bestilles hos kasserer Oddvar Deberitz – se kontaktinformasjon på side 4, eller www.norsksvartkruttunion.no.

Besøk oss på nett!

**Skytereglement
Lover
Kontaktinformasjon
Lenker**

norsksvartkruttunion.no

Norske rekorder

Originalvåpen

Miquelet	Dag M. Winge	TGMC	92 p.	23.04.2000	Skatval
Maximillian	Dag M. Winge	TGMC	80 p.	14.06.2003	Verdal
Vetterli	Eldar Gulli	N&S	97 p.	19.04.2009	Korsfløyta
Whitworth	Ragnar Hegge	TGMC	94 p.	1988	Finland
Minie	Øyvind Flatnes	HPK	88 p.	25.07.2009	Åsheim
Cominazzo	Odd Flomark	OKTS	85 p.	25.05.1998	Breimyra
Kuchenreuter	Odd Flomark	BPK	94 p.	08.05.2000	Maridalen
Colt	Oddvar Deberitz	N&S	96 p.	29.04.2004	Kongsvinger
Tanegashima	Petter Hoberg	SCS	48 p.	2002	Lucca, Italia
Hizadai	Petter Hoberg	SCS	87 p.	10.08.2007	Parma, Italia
Remington	Oddvar Deberitz	N&S	94 p.	17.07.2005	Rena
S&W	Are Fosjord	SCS	95 p.	26.05.1997	Eidsberg
4''' kammerlader	Rune Stensrud	KBT	90 p.	20.04.2008	Korsfløyta
18 l. mil. kammerl.	Eldar Gulli	N&S	96 p.	22.08.2009	Lunner
Perkusjonsmuskett	Per Østby	EFP	95 p.	05.07.2003	Årnes
Bakladet perkusjon	Willy Morten	Eidsvoll	90 p.	03.07.2010	Jonsvannet
Lamarmora	Oddvar Deberitz	N&S	95 p.	04.09.2011	Kongsvinger (Ny)
Pennsylvania	Dag M. Winge	TMS	79 p.	15.08.2008	Adelaide, Austr.
12,17x44	Dagfinn Torp	N&S	95 p.	20.06.2010	Kongsvinger

Hagle

Lorenzoni	Oddvar Deberitz	N&S	24 duer	11.06.2011	Eidsvoll (Ny)
Manton	Oddvar Deberitz	N&S	13 duer	10.09.2006	Korsfløyta

Replikavåpen

Miquelet	Dag M. Winge	TGMC	94 p.	22.01.2000	Skatval
Maximilian	Per Østby	EFP	94 p.	11.08.2006	Bordeaux, Fr.
Minie	Trond Berger	EFP	96 p.	06.06.1997	Eidsberg
Whitworth	Per Østby	EFP	100 p.	21.03.2004	Korsfløyta
Vetterli	Oddvar Deberitz	N&S	100 p.	25.08.2005	Kongsvinger
Valkyrie	Marianne Berger	EFP	96 p.	29.05.2004	Korsfløyta
Cominazzo	Are Fosjord	SCS	94 p.	08.05.2000	Maridalen
Kuchenreuter	Odd Flomark	OKTS	100 p.	07.06.1994	Onsrud
Mariette	Ketil Berntsen	HFP	98 p.	23.06.1996	Skatval
Tanegashima	Oddvar Deberitz	N&S	96 p.	15.07.2007	Eidsberg
Hizadai	Oddvar Deberitz	N&S	97 p.	13.05.2007	Kongsvinger
Pennsylvania	Per Østby	EFP	96 p.	25.07.2009	Åsheim
Lamarmora	Oddvar Deberitz	N&S	96 p.	04.09.2011	Kongsvinger (Ny)
Remington	Per Østby	EFP	100 p.	22.05.2005	Korsfløyta

S&W	Rune Stensrud	KBPT	97 p.	07.07.2002	Eidsberg
Perkusjonsmuskett	Kjell Bergersen	EFP	95 p.	05.07.2009	Ørnfjell
Hagle					
Lorenzoni	Per Østby	EFP	21 duer	20.07.2003	Eskilstuna, Sve.
Manton	Per Østby	EFP	19 duer	10.09.2006	Korsfløyta
Langhold					
Turner	Per Østby	EFP	283 p.	04.05.2005	Frankrike
Bodine	Per Østby	EFP	289 p.	26.03.2005	Størjebygda
Sporting Trophy	Per Østby	EFP	565 p.	28.03.2005	Frankrike
Lagrekorder					
Adams	Kongsvinger B. P. T.		260 p.	21.07.2008	Åsheim
Lucca	Eidsberg Flint & P. R		246 p.	03.07.2004	Eidsberg
Peterlongo	Tromsø Pistolklubb		278 p.	10.06.1995	Eidsberg
Forsyth	Schedsmoe C.S		279 p.	03.07.2004	Eidsberg
Wogdon	Schedsmoe C.S.		261 p.	05.07.1997	Eidsberg
Halikko	Nord & Sør		265 p.	25.06.2011	Finnsnes (Ny)
Magenta	Eidsberg Flint & P.		265 p.	07.07.2002	Eidsberg
Pforzheim	Eidsberg Flint & P. R/O		286 p.	05.07.1998	Eidsberg
Rigby Cup	Eidsberg Flint & P.		281 p.	05.07.1998	Eidsberg
Scandinavien Cup	Kongsvinger B. P. T.		273 p.	05.07.2003	Årnes
Remington original	Nord & Sør		265 p.	10.04.2011	Korsfløyta
Remington replika	Eidsberg Flint & P.		286 p.	05.07.2009	Ørnfjell
Gustav Adolph	Nord & Sør		254 p.	09.04.2011	Korsfløyta
Enfield	Nord & Sør		265 p.	25.06.2011	Finnsnes (Ny)
Pauly	TMS		211 p.	25.06.2011	Finnsnes (Ny)
Hagle					
Hawker	Nord & Sør		25 duer	11.06.2011	Eidsvoll (Ny)
Batesville	Nord & Sør		51 duer	17.04.2011	Korsfløyta

Returadresse:

**NORSK SVARTKRUTTUNION
c/o ODDVAR DEBERITZ
2114 DISENÅ**

**B ØKONOMI
ÉCONOMIQUE**

PORTO BETALT
PORT PAYÉ
NORGE